

MUHU VALLA 2018. AASTA EELARVE SELETUSKIRI

Eelarve seletuskiri on esialgne ning muutub eelarve menetlemise käigus. Seetõttu on numbriliselt toodud eelkõige need väärtused, mis tõenäoliselt ei muutu v annavad ülevaate eelarve proportsioonidest. Need numbrid, mis kindlasti muutuvad, ei ole seletuskirjas välja toodud, küll aga on need loomulikult välja toodud eelarve numbrilistes tabelites.

Eelarve seletuskirja lõppversioon on kindlasti lühem ning korrektsem, praeguses versioonis on kirjeldus suhteliselt detailne, et paremini mõista ühte v teist eelarve artikleid

1. ÜLDOSA

1.1. Üldised põhimõtted

Muhu valla 2018.a. eelarve koostamise õiguslikud alused on Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFS), Muhu valla arengukava aastateks 2014-2020 ja Muhu Vallavolikogu 20.septembri 2017.a määrus nr 70 „, Muhu Vallavolikogu 18.12.2013.a määruse nr 3 „,Muhu valla arengukava aastateks 2014-2020“muutmise“ ning Muhu valla eelarvestrateegia 2018-2021.

KOFS-i alusel koostab eelarveprojekti vallavalitsus ning esitab selle volikogule hiljemalt 1.kuu enne uue eelarveaasta algust, s.o.hiljemalt 01.detsembriks. Muhu valla hallatavad asutused esitasid 17.novembriks 2017.a. vallavalitsusele oma nägemuse 2017.a. kavandavate tegevuste kohta ja allasutuse eelarveprojekti koos seletuskirjaga. Vallaeelarve projekt on koostatud lähtuvalt 2017.aastal koostatud Muhu valla eelarvestrateegiast aastateks 2018-2021, laekunud allasutuste eelarveprojektidest, 2017.a. vallaeelarve tegelikust täitmisest, Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga majandusproгноosidest, õigusaktidega kohalikule omavalitsusele ettenähtud ülesannete täitmise kohustusest ja Muhu valla kehtivatest lepingutest.

Eelarve struktuur koosneb põhitegevuse tuludest ja -kuludest, investeerimistegevusest, finantseerimistegevusest ja likviidsete varade muutusest. Üldiseks põhimõtteks on ka see, et igapäevased vajadused vallaelu korraldamisel on kaetud laekuvate tulude (tulumaks, maamaks, tasandusfond, tulud valla majandustegevusest jms.tulud) arvelt, st. põhitegevuse tuleml on positiivne tagamaks valla jätkusuutlikkus. Samuti arevestatakse eelarve koostamisel, et üldjuhul peab planeeritava aasta põhitegevuse tulude kasv protsentuaalselt ületama põhitegevuse kulude kasvu või olema vähemalt võrdne.

Vallavalitsuse põhimõtted eelarve koostamisel olid: majanduskulude üldine tase samal tasemel 2017 aastaga, arvestades võimalike erisuste ja möödapääsmatute teadaolevate majanduskuludega. Palgafondi kasv üldjuhul 3%, arvestades samas kaadri liikuvusega

seotud muudatusi, töötajate töökohustuste muutumisi, riigi poolt kehtestatud miinimumpalga määra, samuti haridustöötajatele ettenähtud miinimumtasusid. Lisaks tuleb eelarve koostamisel arvestada tööohutuse ja töötervishoiu nõuetega vastavalt läbiviidud kontrollide ja uuringute tulemustele ning kehtivale seadusandlusele.

1.2. Muud tegurid vallaeelarve kujundamisel

Eesti majanduskasv tõusis 2017. aasta esimeses kvartalis 4,4%ni, mis on kiireim kasv alates 2012. aastast. Majanduskasv on järsult kiirenenud tänu suuremale välisnõudlusele, aga ka sektorite individuaalsete probleemide leevenemisele.

Suurenenud nõudlus on kergitanud majanduse üle jätkusuutliku taseme. Viimasel neljal aastal oli majanduskasv aeglane, kuid investeringute vähesuse tõttu oli aeglane ka potentsiaalne kasv ja majandus püsis jõukohase taseme lähedal. Eelmise aasta lõpu ja selle aasta esimese kvartali majanduskasvu tulemusena on majandustsüklit iseloomustav SKP lõhe muutunud positiivseks, st tegelik majanduskasv on ületanud Eesti pikaajalist kasvusuutlikkust. Ka muud tsüklinäitajad viitavad tugevale majanduskonjunkturile, varasemat keskmist taset ületavad nii tootmisvõimsuse rakendatus kui ka ettevõtete ja kodumajapidamiste kindlustunne ning tootmis- ja eksporditellimuste maht ennustab tõusufaasi jätkumist ka lähiajaks.

Kõige silmatorkavam on konjunktuurne kõrgseis tööturul. Tööpuudus on juba aastaid olnud nii madalal, et on tekkinud surve ülemääraseks palgatõusuks ja tööjõukulud on kasvanud kiiremini kui tööjõu tootlikkus.

Kuigi tööjõuhulga piirang kehtib majandusele tervikuna, sõltub tööjõu tagatus ettevõtte jaoks tema eelistest konkurentide ees, mille määravad tootlikkuse kasvu tehtud investeringud ning sellest tulenev palgatase. Ettevõtete omavaheline konkureerimine on juba pannud töötajaid aktiivsemalt töökohti vahetama. Kui liigutakse väiksemat lisandväärtust loovaist ettevõtetest ja tegevusaladelt kõrgemat lisandväärtust loovaisse, avaldub tööjõupiirangu majanduskasvu stimuleeriv mõju. Kui töökohavahetusi põhjustab valdavalt aga ettevõtete lootus konkurentide palgarallis ajutiselt võita, siis ei saa välistada tööturu ülekuumenemist ja tagasilööki majanduses.

Investeringute kasv annab lootust, et suureneb tootlikkuse panus majanduskasvu ja majanduse kasvupotentsiaal. Lisaks investeringutele võimaldab tootlikkust tõsta ka töötatud tundide keskmine arv, mis pole pärast majanduskriisi veel täies mahus taastunud, ning efektiivselt töötamise aeg, aga ka tootmisprotsesside digitaliseerimine ja tootmisvahendite senisest veelgi intensiivsem rakendamine.

Väikesel ja välismõjudele avatud majandusel on suurem vajadus tugeva eelarvepositsiooni, sh piisavate reservide järele. Nii Eesti kui ka Euroopa majandus on saavutanud viimaste aastate kiirema kasvu, kuid olukord võib kiirelt muutuda. Eesti Panga prognoosi kohaselt jääb eelarve järgmisel kahel aastal puudujääki, seejuures ulatub struktuurne puudujääk 1,1%ni. Struktuurne puudujääk on seega süvenemas ajal, mil kiire palga- ja tarbimiskasv on tinginud maksutulu ülelaekumise. Kui majandus taas jahtuma hakkab, tekib oht, et valitsus peab eelarvetasakaalu saavutamiseks kärpima kulude kasvu või tulusid lisameetmetega

suurendama. See süvendaks veelgi ettevõtjate ja kodumajapidamiste ebakindlust, mille on kaasa toonud senised sagedased seadusemuudatused ja nende kavandamine.

Allikas [Eesti Panga majandusprognosis](#), 14.06.2017

2.PÕHITEGEVUSE TULUD 2 308 988 €. (kasv 11,6% võrreldes 2017 algse eelarvega)

Põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, kaupade ja teenuste müügist laekuvatest tuludest, saadavatest toetustest ja muudest tegevustuludest.

Tabel 1. Põhitegevuse tulude võrdlus aastatel 2014-2017.

Nimetus	2014.tegelik	2015.tegelik	2016 tegelik	2017 eelarve
maksutulud	1 149 765	1 281 458	1 392 133	1 462 300
kaupade-teenuste müük	167 323	191 798	185 224	171 160
toetus põhitegevuseks	387 541	426 719	422 127	433 967
muud tegevustulud	2 971	1 985	1 922	1 900
Kokku	1 707 600	1 901 960	2 001 425	2 069 327

2.1 MAKSUTULUD: € (moodustab % põhitegevuse tulust)

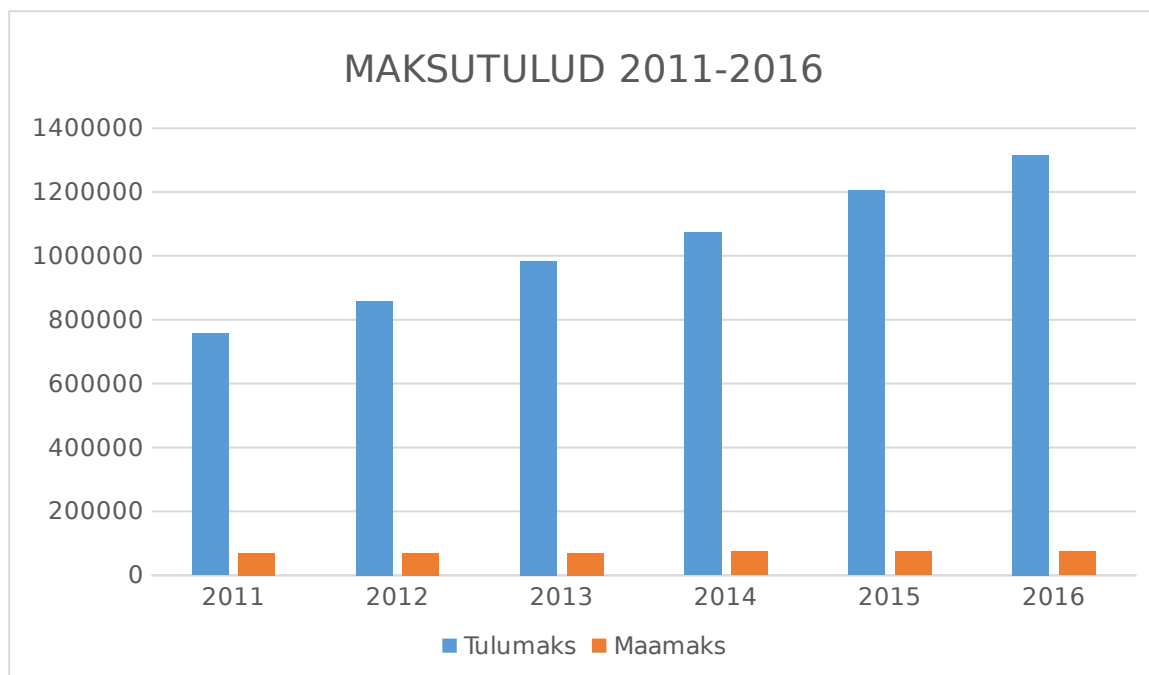
Maksutulust suurima tuluallika moodustab üksikisiku tulumaks, mis on 2018.a. prognoositav **1 510 000 €** s.o. 4,86 % suurem kui 2017.a. prognoositav tegelik laekumine. 2016.aastal oli Muhu valla tulumaksu tegelik laekumine 9,2 % suurem kui 2015.a., 2017.a 10 kuu laekumine on 12,5% suurem võrrelduna 2016.a sama perioodiga

2018.a. on KOV-le laekuva tulumaksu määr 11,84%

Maamaks Plaanitud laekumine **78 300 €**

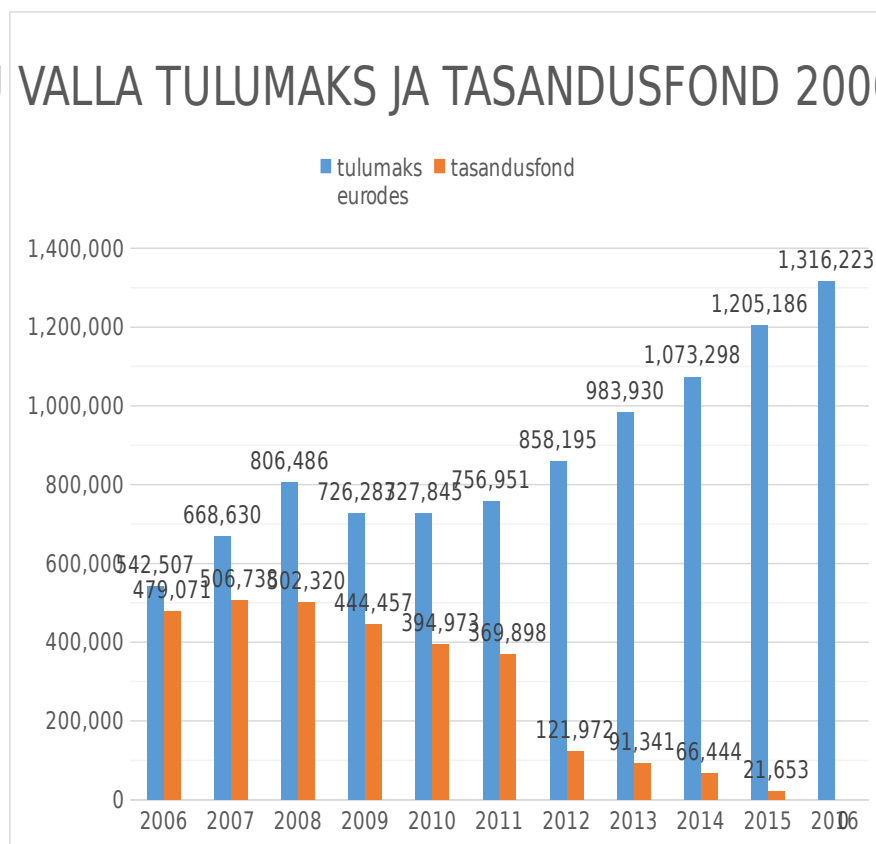
Muud maksutulud (reklaamimaks) **2 500 €**

Ülevaade põhilistest maksutuludest

TULUMAKS JA TASANDUSFOND 2006-2016

MUHU VALLA TULUMAKS JA TASANDUSFOND 2006-2016

2.2 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK: € (moodustab % põhitegevuse tulust)

Müük on suurenenud võrrelduna 2017 aastaga just eelkõige lasteaia laste arvu kasvuga seotud kohamaksude laekumiste kasvust ning ka sotsiaalala tuludes kajastuvate tugiisikute töötasude laekumisega.

Riigilõivud: 6 500 €. Peamiselt ehitus- ja kasutuslubade riigilõiv, viidud vastavusse reaalse laekumisega

Tulud haridusalalt: 42 794 € Lasteaia kohatasu on teistelt omavalitsustelt laekuv ja oma lasteaia kohamaks, kokku 12 282 €. Lasteaia tasu toitlustuse eest on pool toidukulust, teine pool on valla kanda. Hetkel on lasteaia toidupäeva maksumus 2.00 €, millest lapsevanem tasub 1.00 €. Lasteaia tasu teenustelt 150 € on eelkõige saali kasutus. Lasteaia kohatasu on 2017.aastal 17 € kuus. Põhikooli õppekava välisest tegevusest laekuv tulu 20 000 € koosneb laagrite, peielaudade, väljaspoolt kooli teenindatavate inimeste ja personali toidu teenusest. Põhikooli koolitusteenust maksavad teised omavalitsused summas 2 112 €.

Tulud kultuurialalt: 59 330 € Raamatukogude tasulised teenused 130 € (lugejapiletid, koopiad, printimine). Muuseumi piletitulu 48 500 € on 2017 a. tegeliku laekumise põhjal. Infolehe tulu (lehe müük ja reklaam) on 2 200 €. Noortekeskus plaanib koguda ürituste ja oma inventari rendi eest omatulu 1 500 €. Hellamaa Külakeskuse tulu on 7 000 €, mis plaanitakse saada üritustest, koolitustest ja kogukonna köögi kasutusest.

Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest: 2 500 €. Turniiride ja võistluste osavõtutasud, spordihalli piletitulu ning Leisi ujula kasutuse eest.

Tulud sots. abi alasest tegevusest: 11 500 €.

Koduhooldusteenus on hetkel 9 lepingulise kliendiga, lisaks osutatakse transporditeenust. Lisaks laekub sotsiaalkaitse tuludesse vastavalt Kuressaare Perekoduga sõlmitud lepingule kahe raske puudega lapse tugiisikute töötasud (Euroopa Liidu poolt rahastatav projekt „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodutamine“) ja tulud residentidelt - vallale laekuv töövõimetuspension ja sotsiaaltoetus.

Tulud elamu – kommunaalalalt: 38 000 €. Korterite üür kokku 5 000 €. (endise hooldekodu korterite üür 1,00 €/m², ruumid 0,85 €/m²). 2017.a võib vana hooldekodu ruumide üüritulu väheneda seoses hoones läbiviidava remondiga. Soojusenergia müügi eest arvestatud tulu on 30 000 €, lisaks veel muud väiksemad tulud

Tulud päästeteenistusele: 10 256 €. Riigi poolt Muhu Vabatahtlikule Päästekomandole eraldatav tegevustoetus.

Tulud üldvalitsemisest: 2 000 € (kantseleiteenuste eest; kinnisvara arendajate DP-de avaldamise nõuded, hangete osavõtutasud, koolituste osavõtumaksud, valla meenete müük).

Tulud transpordialasest tegevusest: 4 550 €. Bussi ja teiste transpordivahendite teenus, oluliselt on vähenenud veoauto ja traktoriga osutatavate teenuste hulk.

Üüri ja renditulu: 13 800 €. Mitteeluruumidelt 6 700 € (Puidukoda 0,64 €/m², kokku 2 671 €/a, lisaks väiksemad üüri- ja renditulu. 2 600 € on valla maade rendist saadav tulu. Tulu elektri ja vee müügist 4 000 € on hooldekodu maja üüri- ja renditulu saadav summa. Kesselaiu transpordiparve renditulu on 500 €

Õiguste müük: 550 €. Avalike rajatiste kasutamine.

2.3 SAADUD TOETUSED PÕHITEGEVUSELE: € (moodustab % põhitegevuse tulust)

Sihtotstarbelised toetused: 62 800 €, n.o koolipiim ja -puuvili; õppelaen, muuseumi ülalpidamiskulud riigilt 45 000 € ning kultuuri- ja sotsiaalvaldkonna toetused

Mittesihtotstarbelised toetused riigilt ja riigiasutustelt: 461 708 € Tasandusfond 2018.a. 16 996 € – siin kajastub alates 2018.a. väikesaare, s.o. Kesselaiu toetusraha, mis varem kajastus toetusfondis. 2017.a. oli tasandusfond 0 € (2016.a.0 €, 2015.a. 21 653 €, 2014.a. 66 444 €, 2013.a. 91 341 €)

Toetusfond (§4 lg 2) 444 712 € (2017.a. 381 629 €).

Hariduskuludeks on 277 000 € (2017.a. 261 126 €) ja koolitoiduks eraldatud vahendid on 12 422 €. Toimetulekutoetuseks on 9 041 €, toimetulekutoetuste korraldamiseks 1 526 €, riiklikuks matusetootuseks 7 051 €, teede korrashoiuks 89 513 €, huvitegevuse toetuseks 22 745 € jm. toetusfondi eraldised

2.4 MUUD TEGEVUSTULUD: Tulu vee erikasutusest 1 400 € ning olmejäätmete saastetasu 500 €.

3. PÕHITEGEVUSE KULUD: 2 115 051 € (kasv 11,6% võrreldes 2017.a algse eelarvega)

Üldised põhimõtted, mis olid ka allaasutustele ette antud :

- Tööjõukulu tõus: Kooliõpetajate ja lasteaia õpetajate miinimumpalk vastavalt riigi poolt kehtestatud (2018.a koolis 1 150 €, lasteaia 85% kooliõpetaja miinimumtasust), miinimumpalgalised vastavalt 2018 aastaks kehtestatud miinimumpalgale (500 €) Ülejäänud töötajatel töötasu suurenemine vastavalt eelarvestrateegiale üldiselt 3 %, kuid arvestatud on mitmete madalapalgaliste töökohtade töötasu suurendamisega lähtudes miinimumpalga kasvust
- Majandamiskulud: arvestatud on, et majandamiskulud üldjuhul ei tõuseks võrrelduna 2017.aastaga. Arvestada tuleb loomulikult teatud erisustega ja hädapäraste vajadustega.

Põhitegevuse kululiikideks on **antavad toetused** ja **muud tegevuskulud**. Kulud liigitatakse veel omakorda **valdkondade ja tegevusalade järgi**.

Antavad toetused jagunevad : sotsiaaltoetused, sihtotstarbelise toetused jooksvateks kuludeks ja mittesihtotstarbelised toetused

Kulud valdkondade ja tegevusalade järgi:

01-Üldised valitsemissektori teenused:

Volikogu töjõukulud ja igapäevased majanduskulud on jäänud võrreldavaks eelneva aastaga.

Vallavalitsuse (ja allasutuste) töjõukulus on palgamäärad vastavalt valla töötajate üldisele palgatõusule, muutusena on 2018.aastal terve aasta ulatuses eelarves keskkonnaspetsialisti töötasu. Töötasufondis kajastub ka nõ reserv juba teadaolevate kohustuste täitmiseks (ÜP seotud tööd, erinevad registritoimingud jm)

Sõidukite ülalpidamiskuludes on üks sotsiaaltöötajate auto oma kuludega koduse sotsiaaltöö eelarves ja sotsiaalnõuniku käsutuses oleva elektriauto ning valla sõiduauto kulud on vallavalitsuse rea peal, samuti kajastuvad seal ka osade töötajate isikliku auto ametisõitudeks kasutamise hüvitised vastavalt vajadustele ning kehtestatud korrale.

Majandamiskulude all on kasvanud pisut IT-kulud seoses erinevate IT-tugiteenuste suurenemisega ja need on viidud vastavusse viimase aasta reaalse kuluga.

Omavalitsusühenduste liikmemaksud vähenevad seoses Saaremaa Omavalitsuste Liidu tegevuse lõpetamisega. Samas lisanduvad kulud seoses maavalitsuste tegevuse lõpetamisega ning tulenevalt sellest omavalitsustele antud ülesannete täitmisega vastavalt Saaremaa vallaga sõlmitud lepingutele. Lisaks veel erinevate ühenduste (Saarte Koostöökogu, Eesti Saarte Kogu jms), kuhu vald kuulub, liikmemaks.

Reservfond: on eelarve vastavas korras ettenähtud vähemalt 2% põhitegevuse kulude eelarvest (seega min 42 300 €) Nii nagu eelnevatel aastatel on ka 2018.a. reservfond siiski suurem ja on 55 000 eurot. (s.o. 2,6 % põhitegevuse kuludest)

03-Avalik kord ja julgeolek:

Politsei eelarve on abipolitseinike kulude katmise osas samaks jäänud.

Päästeameti põhitegevuse kulud on kaetud sihtrahadega Lääne Päästekeskuse poolt ja vajadusel ka valla toetusest.

04 – Majandus:

Põllumajandus- (endine maakorraldus). Kulud on ette nähtud detailplaneeringute algatamiseks, menetlemiseks ja kehtestamiseks, maa mõõtmise, geoaluste jm maadega seotud toimingute teostamiseks.

Soojamajandus - Töjõukulu sisaldab Liiva katlamaja 4 katlakütja, 0,5 remondimehe ja 4 puiduhakke tootmise seotud töötaja brutotöötasusid ja maksusid, arvestatud on töötasu tõusuga. Administreerimiskulud (katlamaja telefoni kaart, pangateenused) ja koolituskulud on eelmise aasta tasemel

Kinnistu, hoone, ruumide majanduskulu on vastavalt 2017 tegelikule kulule, sh on

küte (sisseostetav hake – pool ligikaudu 2000m³ vajaminevast hakkest ostetakse, pool toodetakse ise), elekter (katlamaja seadmed kasutavad palju elektrit), vesi ja kanalisatsioon (teenuse ost AS-lt Kuressaare Veevärk)

Sõidukite kulud (masinate kütus, remondi materjalid, varuosad, remont ja hooldus, kindlustus) on vastavalt 2017 reaalsele kulule.

Katlamaja töömasinad ja seadmed - katlamaja seadmete vajalikud tarvikud (mootorid, silindrid, andurid, lülitid, reduktorid ...) ning nende remont ning hooldusteenus

Eri- ja vormiriietus - kommunaalameti logoga töö –ja kaitseriietus

Maksu, lõivu, trahvikulud – n.o.saastetasud, mis määratakse kvartaliaruannete alusel vastavalt põletatud kütuse kogustele

Mineraalse toorme kaevandamine - eelarves hetkel kajastatud kulud, mis on seotud Koguva dolokivikarjääri avamisega (kaevandamise projekt, vastutava spetsialisti teenus, hanked karjääris töö alustamiseks, proovipurustamised jms.)

Valla teed – riigipoolne raha teede korrashoiuks on 89 513 €, sellest tegevusala 04510 all 66 013 €, ülejäänud tegevusala 05101 Avalike alade puhastus all (lumekoristus jms)

Majanduskuludes sõidukite ülalpidamiskulud (höövli ja veoauto kütus, remondimaterjalid, hooldusvahendid)

Teede (rajatiste) korrashoid on teede remont, materjali ost, hõövliteenus, teeäärte niitmine, teeaukude parandus jne. Teede investeeringute osa on eelarve investeeringute osas.

Transpordikorraldus.Valla buss - kulud on jagatud õpilasliinide vastavate kuludega. (tegevusala 09600) Kulude jagunemisel on võetud aluseks 2015-2017 aasta tegelikud andmed. Eelarves on arvestatud ka bussi kasutusrendi ja kaskokindlustuse maksetega.

Turismi kulud on tööjõukulu Liiva i-punkti lahtiolekuks suveperioodil 15.06-19.08.2018 ning majanduskulu, mis koosneb infopunkti lahtiolekuga seotud kuludest (rent, elekter, side) ja viitade-infotahvlite uuendamiseks. Suurem kulu on uute eesti-, inglise- ja venekeelsete Muhu turismivoldikute trükkimine ning Muhu eksponeerimine maakonna 2019.a. turismitrukis

Üldmajanduslikud arendusprojektid – majandamiskulus sisalduvad valla poolt koostatavate detailplaneeringute ja valla üldplaneeringu koostamise kulud (vastava pädevusega konsultant, keskkonnamõjude strateegilise hindamisega seotud kulud jms), kokku 30 000 eurot.

Veetransport - Kesselaiu otsesed kulud. Siia kuuluvad alates 2018.aastast tasandusfondi kaudu antav saarevahi töötasu ja majandamiskulud (valvesüsteemid, vajadusel jäätmed,heakorrateemalised kulutused jms, parve remont)

05 – Keskkonnakaitse:

Jäätmekäitlus Maasi Jäätmehoolduse tegevuskuludeks on toetus 2 469 €. Majandamiskulud on arvestatud 2017.a. tegelike kulude põhjal, sisaldades prügi vedu valla

objektidelt (bussipeatused, rannad, Liiva keskus), ohtlike jäätmete kogumisringi korraldamist ja mõne prügikasti soetamist/asendamist.

Eraldi reana on välja toodud Muhu majapidamistest suvisel tipp-perioodil kogutava reovee transport ja puhastamine Kuressaare heitveepuhastis. Seoses tegevusala „Heakord“ sulgemisega kajastuvad siin ka varasemalt heakorra tegevusala all olnud kulud, näiteks Liiva avaliku WC haldamisega seotud kulud.

Avalike alade puhastus

Siia kuulub suvine ja talvine teede ja tänavate, parkimisplatside, ühistranspordipeatuste, parkide, väljakute jm avalike alade puhastus, sh olmeprügi kogumine, lume-ja libedusetõrje, lume äravedu, kastmine, avalike aladega piirneva haljastuse hooldus koos olmeprügi koristamisega.

06 – Elamu-ja kommunaalmajandus

Tänavavalgustuse kulu on Liiva ning Piiri külade ning kergliiklustee tänavavalgustuse elektrikulu ja väiksemad hooldus- ning remonditööd.

Muud elamu –ja kommunaalmajanduse tegevused:

Tööjõukulu (kommunaalameti juhataja, kalmistuvahid, teenustööd väljapoole valla allasutusi (veoauto, traktor, niitmised jne))

Administreerimiskulud (pangateenus)

Majanduskulud (vesi, elekter, prügi, remondikulud, kindlustus) – need on valla omanduses olevate ühiskondlike hoonete (endine hooldekodu, apteek, perearstikeskuse hoone) kulud. Siia kuuluvad ka kalmistute majanduskulud – korrashoiutehnika kulumaterjalid ja teenused (käsitööriistad, trimmerid, saed, niidukid, puhur, kärud, pumbad), kalmistute liiv/vedu, vee vedu, ohtlike puude lõikamised, aiad, väravad, kaevud jne.)

Sõidukite kulud (Kommunaalameti käsutuses oleva väikekaubiku kütus ja liisingumaksud, kütus teenustööde osas, auto ja käru remont, tarvikud, hooldus, kindlustus, ülevaatus jms)

07 –tervishoid Tervishoiuhaldusest makstakse toetust perearstikeskuse majanduskuludeks.

08 – Vaba aeg, kultuur:

Sporditegevus (spordikool)

Kulud sõltuvad laste osavõtust erinevate spordiringide tööst ja kohamaksu suuruselt. Laste osalemist huvikoolides toetatakse vastavalt volikogu poolt kinnitatud huvitegevuse toetamise korrale.

Noortekeskus

Toetuste all on Eesti ANK liikmemaks

Tööjõukulus on juhataja ja noorsootöötaja 1,0 kohta, tasud ringijuhtimisele ning koristamiseks.

Majandamiskuludes on suurem artikkel ürituste kulu 6 800 eurot, mis sisaldab aasta jooksul erinevaid üritusi teiste noortekeskustega ja noortekeskuses, töölaagri laste töötasu, jätkavad erinevad ringid, kaetakse omaosalust projektides jms

Vaba aja ja spordiüritused 5 085 €. Kaetakse spordiüritustest osavõtumaksud, liikmemaksud, Muhu Jooksu korraldamine, valdade tali- ja suvemängud, Eesti Saarte Mängudel osalemine

Hellamaa Raamatukogu Tööjõukulu on vähenenud seoses Hellamaa külakeskuse töö ümberkorraldamisega tööjõu osas, samas on eelarve projektis arvestatud raamatukogu juhataja palgaastme tõusuga astmele 12 (705 €) Majanduskulud on eelmise aasta tasemel.

Liiva Raamatukogu Tööjõukul on samuti arvestatud juhataja töötasu tõstmisega ning eelarves kajastub ka puhkuse asendaja tasu. Majandamiskulud on vähenenud võrreldes 2017 aastaga kui paigaldati invakaldtee koos tugikäsi puuga

Hellamaa Külakeskus (Rahvakultuur)

Töötasus arvestatud ka juhataja palgaastme tõusuga astmele 14 (808 €)

Üritustest on plaanis näitused, talgud, koolitused ja õpitoad, kokandus koolitused, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine koostöös Muhu muuseumiga

Muudes kuludes on mõeldud transpordikulu, kui ei ole võimalik kasutada valla bussi ja segaansambli juhendamise teenus.

Kultuuriüritused (ülevallalised)

Vabariigi aastapäev	1 400 €
Hõbelusikapidu kevadel / sügisel	900 €
Laadad	300 €
Muhu päevad / Jaaniõhtu	1 400 €
Laste (Väike Roos) osalemine festivalil	800 €
Osalustasud (maakondlikud üritused)	200 €
Projektide omaosalused	300 €
Europeadil osalemine, Ätses	700 €
Osalemine Minieuropeadel	1 000 €
Naistenädal	1 000 €
Konkursi Võluhäääl toetus	150 €
Aastavahetuspidu	2 600 €
Kohvikutepäev	400 €
Ida-Saaremaa ja Muhu ühised üritused	150 €
Maakondlike sündmuste osalustasud	200 €
Kino kulud	250 €
Teatri ja kirikukontserdi kulud	300 €
Eesti Saarte Pärimuspäevad Muhus	1 800 €

Taidlejate kevadkontsert

150 €

Kokku 14 850 €

Muuseum Kulud on ette nähtud muuseumi aasta tegevuskava täitmiseks, palkadeks ja investeeringuteks, mis kajastuvad eelarve investeeringute osas summas 7 400 €. Viimastest on kõige vajalikum Eemu veski laudvoodri ja tiibade põhjalik remont.

Tööjõukulu suurenemise põhjusteks on miinimumpalga tõus (klienditeenindajad ja majandustöötajad), teistele on tõus 3% ja suurendatud on lisatasude fondi seoses vajadusega katta ära suveperioodi nn lisapäevade tööjõukulu – muuseum on siis avatud iga päev, kaasaaratud topelttasuga riigipühad.

Omateenitud tulu on planeeritud 48 500, toetus Kultuuriministeriumilt on 45 000 eurot.

Infoleht – toimetaja töötasu ja trükkimise kulud

Muu vaba aeg, kultuur ja religioon (endine seltsitegevus – toetamaks seltse, seltsinguid ja külade üritusi on eelarves 4 440 €. Seltsitegevust reguleerib Muhu Vallavolikogu määrus nr 50 25.mai 2011.a. Lisaks toetatakse külade talguid „Teeme Ära“ talgukampaania raames 1000 euroga

JUU JÄÄB üritust toetatakse eraldi sihtfinantseerimisena 640 euroga.

09- Haridus

Lasteaed

TÖÖJÕUKULU

Alates 2016.a. on eelarves 6 õpetaja tööjõukulu. Lasteaia õpetajate palgatõus on 15,33% vastavalt riigi poolt kehtestatud lasteaia õpetajate miinimumtasule (85% kooliõpetajate miinimumtasust), ülejäänud personalil on 3% palgatõus. Lisaks on tööjõukuludesse arvestatud lapsehoiuteenuse avamisega seonduvad tööjõukulud 4 kuu ulatuses.

MAJANDAMISKULUD

Majandamiskulude osas on kõige suurem kasv toiduainete ja toitlustamisteenuse (art.5521) real seoses laste arvu kasvuga lasteaias, hetkel on nimekirjas 58 last, 4 kuu ulatuses lisanduvad ka lapsehoiuteenusel olevate laste toitlustamiskulud Toitlustusteenust ostetakse Muhu Hooldekeskuse SA-lt. Seoses laste arvu suurenemisega on suurenenud ka õppevahendite kulu.

Lasteaia kohamaksud teistele omavalitsustele – 15 360 €.

Põhikool – riigilt eraldatud toetus – 295 237 €

Põhikool- (valla vahenditest) Valla vahenditest on sarnaselt riigi poolt eraldatud töötasu tõusule tasustatud sots.pedagoog, logopeed, huvijuht ning ringijuhid ja pikapäevarühma

kasvatavad. Valla rahastada on osaliselt ka koolijuhtide töötasu. Teenindava personali osas on palgatõus sarnaselt valla teistele töötajatele 3%, miinimumpalgalistel vastavalt miinimumpalga tõusule.

Majanduskuludes on tuginetud põhiliselt 2017.a. tegelikule kulule, suurenenud on majanduskulud seoses riigi poolt antava huvitegevuse toetuse kajastamisega (huvitegevuse üritused)

Põhikooli kohamaksud teistele omavalitsustele – kohamaksud teiste omavalitsuste koolides õppivate Muhu laste eest, 3 168 €

Gümnaasiumid: 25 300 €. Maksame hetkel 17 õpilase kohamaksud. Omavalitsuste vahelise koolikoha maksumuse arvlemise piirmääraks on kehtestatud 88 €

Täiskasvanute Gümnaasium: 725 €, summa vastavalt õppurite arvule

Kolmanda taseme haridus – stipendiumid üliõpilastele ja edukatele õppuritele

Täiskasvanute täiendkoolitus – koolitused ja õppepäevad muhulastele

Noorte huviharidus ja huvitegevus (endine tegevusala muusikakool)

Toetused on kasvanud seoses Muhu laste aktiivse osalemisega Orissaare Muusikakooli töös, samuti osalevad lapsed aktiivselt lasteaia muusika- ja liikumisringides, mida vald toetab vastavalt huvitegevuse toetamise korrale.

2018.a. on ette näha nende toetuste olulist kasvu.

Õpilasveoliinid:

Kulu tuleb vaadata koos transpordikorralduse (artikkel 04512) kuludega. Transporditeenust õpilaste veoks ostame veel GO Bussilt ja siit kantakse ka need kulud, kui oma buss ei saa mingil põhjusel õpilasliinis olla ja teenust ostetakse erafirmadelt. Majandamiskuludesse on lisatud ka uue bussi kasutusrendi maksed.

Põhikooli toitlustamine on alates 2013.a.põhikooli eelarvest lahku löödud Haridus- ja Teadusministeeriumi nõudel. Tööjõukulud on arvestatud 3 töötaja tasud koos maksudega. Admin. kulus on köögi telefonikulu ja personali koolitus seoses toiduhügieeni koolituse kuludega. Majandamiskuludes on tuletatud elektri, vee ja prügi kulud protsentides põhikooli vastavatest kuludest. Lisatud on veel puhastus- ja muud majandustarvikud. Kõige selle võrra on majandus- ja majandamiskulud põhikooli kulus väiksemad. Inventari kulus oli arvestatud vajaminevate köögi- ja sööginõudega, lisaks on vaja teha söökla ruumides sanitaarremonti. Seoses väljapoole kooli osutatava teenuse mahu kasvuga on suurenenud ka vajaminevate toiduainete kulu.

10 –Sotsiaalne kaitse

Puuetega inimeste sots. hoolekande asutus

Ühe inimese lepingujärgne kohatasu SA EELK Tallinna Diakooniahaiglas (kohamaks 924 eurot kuus). Lisaks veel haiglas logopeedilise teenuse eest tasumine.

Puudega inimese sotsiaalne kaitse (hooldajatoetus)

Muhus on 2 hooldajatoetuse ja 21 hooldustoetuse saajat (neist 7 sügava puudega inimest, toetuse suurus on 27 eurot, 16 raske puudega inimest, toetuse suurus 16 eurot kuus.) Aastane prognoositav hooldajatoetuse ja hooldustoetuse kulu on 5 500 eurot. Ühel hooldajal tuleb tasuda ka sotsiaalmaks vastavalt Sotsiaalmaksuseadus §6 p 1¹ lg 1. alusel.(a' 156 eurot kuus).

Puudega inimese toetust on arvestatud 2018 aastal 2500 eurot. Summa on mõeldud toetusteks puuetega inimestele, kellel tekib selleks õigus vastavalt Muhu Vallavolikogu poolt kehtestatud määrusele " Muhu valla sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord"

Muud sotsiaalhoolekande teenused (kodune sots. teenus)

Tööjõukulu

Eelarves kajastub koduhooldustöötaja palgakulu ja asendustasu. Palgafondis on arvestatud ka kolme tugiisiku töötasuga ja maksudega vastavalt sõlmitud käsunduslepingule.

Majandamiskulud

Admin. kuludes käib postiteenuse alla eakatele sünnipäevalastele õnnitluskaartide saatmine (2017. aasta seisuga 274 inimest) . Kingituste kulu on eakatele juubilaridele mõeldud lilled (2017. aasta seisuga 60 juubilari).

Pensionäride peo kuluks on plaanitud 600 eurot.

Sõidukite kulu all on praeguse koduhoolduse auto Citroen Berlingo kasko- ja liikluskindlustusmaksed 2 kuu ulatuses, mil auto tagastatakse seoses liisingulepingu lõppemisega ning alates märtsist on koduhoolduse käsutuses 2017.a. soetatud, kuid seni kommunaal ameti käsutuses olnud sama tüüpi sõiduk ning eelarves kajastuvad vastavad kindlustusmaksed. Sõidukite kuludes lisaks veel hoolduskulud ja tarvikud ning kütusekulu arvestusega 120 liitrit kuus.

Sotsiaalteenused

Muhu Hooldekeskuse SA-s on 11 klienti, kelle kohamaksu puuduva osa tasub Muhu vald. 2018 aasta kulu on planeeritud 36 000 eurot.

Laste ja noorte sots. hoolekandeesutused

Riigi poolt eraldatud summa (762 eurot 2017. aastal) raske ja sügava puudega laste sotsiaalteenuste korraldamiseks. 1. jaanuaril 2018. aastal jõustub sotsiaalhoolekande seaduse muudatus, millega antakse kohalikele omavalitsustele üle asendushooldus- ja järelhooldusteenuse korraldamine ning rahastamine.

Muu perekondade ja laste sots. kaitse

Sünnitoetus (a` 500 eurot), õppetoeetus (10 kuud, arvestatud 24 õppuriga, a` 40 eurot); sotsiaalkomisjoni otsusega makstavad ühekordsed toetused 4500 eurot, matusetoeetus (a`160 eurot). (2017. aastal on Muhus 10 kuuga registreeritud 14 sündi ja 27 surma). Ranitsatoetus (a` 160 eurot ja 7 last); sots. teenus 3000 eurot ja kommipakid lastele kooli, lasteaeda, kodused lapsed, tasud lepingulistele sotsiaalteenuste osutajatele (kuulmisnõustamisteenus

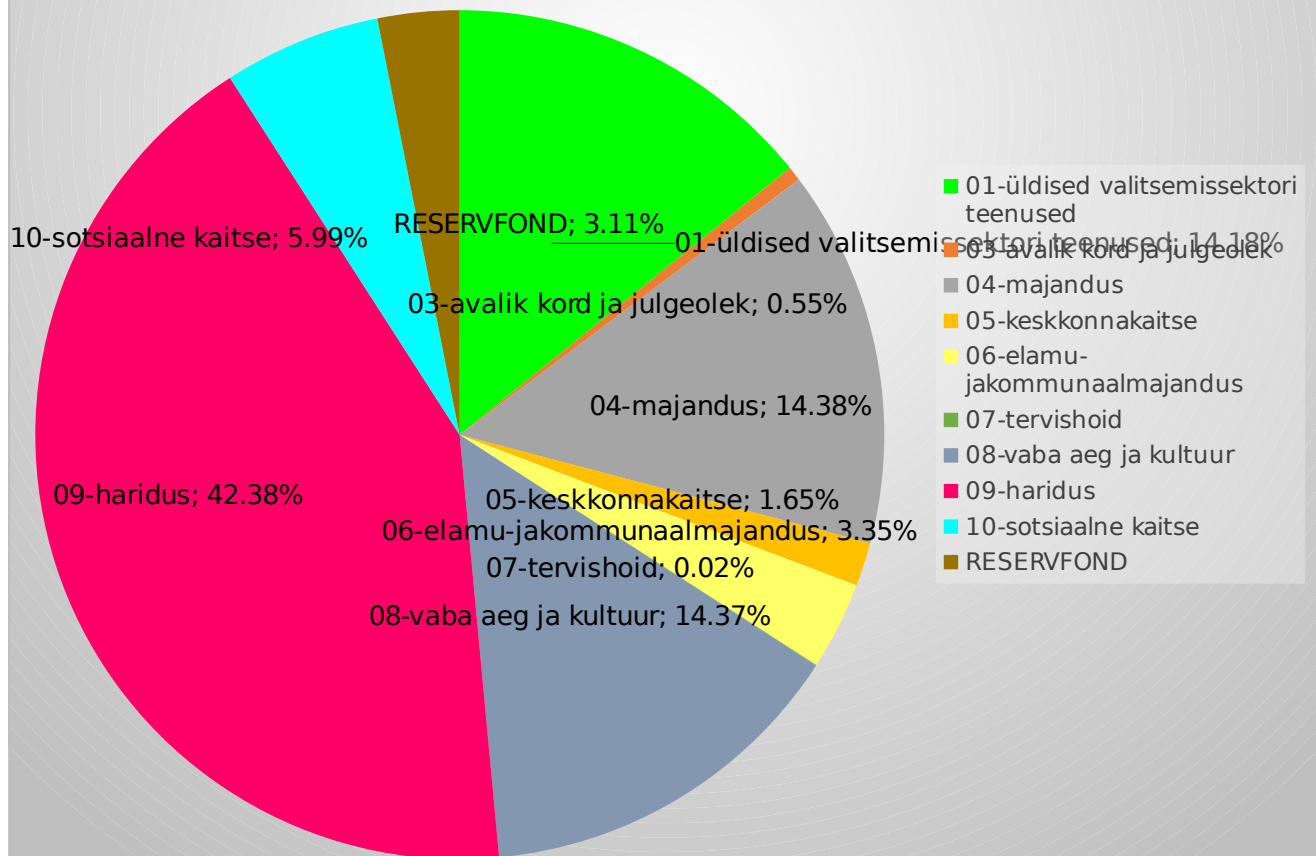
Saaremaa Puuetega Inimeste Kojas), abivahendite renditasud jm ühekordsed sots.teenuste kulud.

Toimetulekutoetus

2018 aasta riiklik eraldi toimetulekutoetuse maksmiseks on 9046 eurot. Sotsiaalteenuste osutamise ja täiendava sotsiaaltoetuse maksmise toetuseks on 897 eurot. 2017. aastal on toimetulekutoetuse saajaid olnud keskmiselt 6 leibkonda kuus.

Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse: eelarves kajastuvast summast kaetakse ravikindlustamata isikute esmatasandi ravikulud.

2017.A. EELARVE PÕHITEGEVUSE KULUD

Joonis: 2018.a. põhitegevuse kulud valdkonniti (joonis saab täpsemaks peale 2018.a. eelarve kinnitamist)

4. INVESTEERIMISTEGEVUS:

Investeeringustegevuse eelarveosa kogusumma leidmiseks liidetakse põhivara müük ja saadav sihtfinantseerimine ning summast lahutatakse põhivara soetus ja antav sihtfinantseerimine ning lisatakse finantstulude ja -kulude vahe.

Investeeringustegevus 2014 - 2017.a.

Nimetus	2014 tegelik	2015 tegelik	2016 tegelik	2017 eelarve
Põhivara soetus	-664 838	-888 370	-313 500	-672 769
Põhivara müük	31 586	30 100	20 000	20 000
saadav sihtfinantseerimine	514 940	581 755	34 551	28 415
antav sihtfinantseerimine	-10 725	-12 989	-28 991	-16 000
Finantstulude ja kulude vahe	-4 071	-4 254	- 4 738	-12 650
kokku:	-133 108	-293 758	-303 456	-653 004

4.1 PÕHIVARA MÜÜGITULU. 20 000 €. Vallale mittevajaliku põhivara müük

4.2 SAADAV SIHTFINANTSEERIMINE: (numbrid väga esialgsed ja sõltuvad suuresti taotletavatest toetusrahadest). **20 000 €** koosneb hetkel: 10 000 € Hajaasustuse programmi elluviimiseks, 10 000 € on Rahandusministeeriumi poolt koolimaja tuletõkkeseina ehitamiseks.

4.3 FINANTSTULUDE ja -KULUDE VAHE: - 20 950 € s.o. hoiustelt laekuva intressitulu ja finantskuludena makstavate laenuintresside vahe.

4.4 PÕHIVARA SOETUS:

- 483 600 €

Vallamaja hoone rekonstrueerimisprojekt	- 15 000
Valla teed (eelkõige mustkatted)	- 70 000
Vana hooldekodu ümberehitus	-300 000
Spordihalli aknad	- 5 000
Põhikooli tuletõkkesein	- 10 000
Muuseumi investeeringud	- 7 400
Liiva keskusala arendus	-16 200

Hellamaa külakeskuse projekteerimine

-20 000

4.5 ANTAV SIHTFINANTSEERIMINE 20 000 €.

Hajaasustuse programm, millega toetatakse perede vee- ja heitveesüsteemide rajamist, kogusumma 20 000 €

5.FINANTSEERIMISTEgevus: 340 000 €

Finantseerimistegevuse eelarveosadeks on laenude võtmine, võetud laenude tagasimaksmine.

Laenu (kohustuse) võtmine: Eelpool loetletud investeeringute teostamiseks on arvestatud laenu võtta kuni 500 000 € , 2017.aastal puudus vajadus laenu võtmiseks, investeeringud teostati eelnevalt kogunenud reservide ja positiivse põhitegevuse tulemi arvelt Vanu laene kokku oli 01.01.2017 seisuga 401 360,98 €. Nordea panga laenu jääk 25 083 € saab tasutud 2018.a. juulis. Danske panga laenu jääk 376 277,98 €, lõppeb 2023.a

Laenu (kohustuse) tasumine: - 160 000 €

6. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

Likviidsete varadena käsitletakse varasid, mis vastavad KOFS-i §36 lõikele 1, st. raha ja pangakontode saldod. Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse likviidsete varade muutuse eelarve osas vastavalt pluss või miinusena.

2016.aasta lõpuks oli likviidsete varade jääk 283 727 €, 2017.a prognoosina 191 731 € ja 2018.a prognoosina 219 387 €

Eelarve tasakaal: Eelarve tulem on investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse tulemi vahe. Et eelarve oleks tasakaalus, peab eelarve tulem võrduma finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma ja likviidsete varade muutuse eelarveosa kogusumma vahega.

Põhitegevuse tulud	2 308 988
Põhitegevuse kulud	-2 115 051
Põhitegevuse tulem	193 937
Investeerimistegevus	-484 550
Eelarve tulem	-290 613
Finantseerimistegevus	340 000
Likviidsete varade muutus	49 387

Eelarve tasakaal 0

7. VÕRDLUS EELARVESTRATEEGIAGA 2018-2021

2018.a. esialgne eelarve järgib üldjoontes eelarvestrateegias toodut: põhitegevuse tulud on eelarves ca 128 000 € suuremad võrreldes strateegiaga, põhitegevuse kulud samal ajal 146 000 € suuremad kui strateegia tegevuskulus, sellega seoses on vähenenud pisut ka põhitegevuse tulemi suurus. Üldiselt on suhteliselt täpselt järgitud eelarvestrateegiat Samuti ei ole ka investeerimistegevus ja sellest tulenev finantseerimistegevus üheselt planeeritavad. 2018.a. eelarve projektis on põhivara soetuse maht 483 600 eurot. Strateegias on vastav suurus 618 000 eurot. Vahe tuleneb sellest, et eelarveaasta käigus täpsustusvad võimalikud projektide rahastused ja toetusskeemid.

8. ÜLEVAADE ARENGUKAVAS KAJASTATUD EESMÄRKIDE KAVANDATAVAST TÄITMISE PLAANIST 2018 AASTAL

Eelseisval aastal kavandab Muhu Vallavalitsus valla arengukavas kajastatud eesmärged ja nende täitmiseks kavandatud tegevusi täita järgnevalt:

Eesmärk 4: Vald jätkab valdkondlike arengudokumentide koostamist ja toetab piirkondlike arengukavade juhtimist – alustatakse uue Muhu valla arengukava koostamisega.

Eesmärk 7: Planeeritakse valla ühtne ja kaasaegne töökeskkond – vallamaja rekonstrueerimisprojekti koostamine.

Eesmärk 8: Toetatakse elamispindade loomist töötajatele – endise hooldekodu maja rekonstrueerimine korterelamuks.

Eesmärk 15: Külakogukondadele luuakse head võimalused vabaaja veetmiseks, ühistevõrgusteks ja koosviibimisteks:

- p.15.1. Külades elukeskkonna mitmekesistamine, viiakse ellu erinevad Muhu perede elukeskkonda parendavad projektid – osalemine Hajaasustuse programmis.

Eesmärk 18: Säilitatakse Muhu Muuseum kohaliku pärandkultuuri keskusena: Jätkub Muhu Muuseumi aktiivne tegutsemine ja investeerimine muuseumisse.

Eesmärk 19: Muhu pärandkultuuri laiaulatuslik tutvustamine:

-p. 19.3. Kalmistute andmebaasi koostamine - liitumine kalmistuteportaaliga Haudi.

Eesmärk 20: Kultuuriüritustes ja harrastustegevustes osalemiseks parandatakse ja mitmekesistatakse kohalikke tingimusi:

-p. 20.5. Hellamaa külakeskuse rekonstrueerimine – külakeskuse rekonstrueerimisprojekti koostamine.

-p. 20.6. Erinevate kultuuri- ja spordiürituste korraldamine ja läbiviimise toetamine – jätkuvad traditsioonilised üritused (kohvikutepäev, Muhu Jooks jne) ja aidatakse kaasa uute ürituste korraldamisel (nt Muhu rattasõit).

Eesmärk 21: Parandatakse võimalusi spordi ja kehakultuuriga tegelemiseks:

-p. 21.7. Muhu Spordihalli ruumide rekonstrueerimisprojekti koostamine ja rekonstrueerimine – spordihalli akende vahetamine.

Eesmärk 22: Koostatakse uus Muhu valla üldplaneering ja sellest tulenevad planeeringud:

-p. 22.1. Uue üldplaneeringu koostamine

-p. 22.2. Üldplaneeringust tulenevate planeeringute koostamine: jätkata Hariduse ning Raunmäe ja Maleva kinnistu detailplaneeringuga.

Eesmärk 25: Enamkasutatavate puhkealade korrashoidmine:

-p. 25.2. Puhkealade hooldamine – Liiva (Muhu pastoraadi) pargi ja kirikuaia korrashoid – jätkatakse pargi heakorratöödega, koostöös MTÜ Muhu Pärandikooliga roosiaia rajamine Liival.

Eesmärk 27: Vallas olevad avalikud teed ja parklad on heas korras ja külavahelised teelõigud on tolmuvabad:

-p. 27.2. Kindlustatakse normaalse sagedusega kohalike kruusateede hooldus - Koguva karjääris algab killustiku tootmine Muhu vallale kuuluvate teede ja Muhus asuvate riigiteede korrashoiuks, viiakse tolmuvaba katte alla ca 4 km vallateid.

Eesmärk 28: Jätkatakse väikesadamate arendustegevust:

-p. 28.1. Tagada olemasolevate sadamate toimimine paadi- või külalissadamatena – Kallaste sadamaala detailplaneeringu koostamine.

Eesmärk 29: Majapidamiste heitvee käitluse taseme tõstmine:

-p. 29.1. Teavitatakse aktiivselt heitvee käitluse nõuetest ja nõustatakse kodumajapidamisi – lahenduste otsimine hooajaliseks reovete kogumiseks ja käitlemiseks, ettevalmistav tegevus Liiva reoveepuhasti võimsuse suurendamiseks.

Eesmärk 32: Soodustatakse ettevõtlust:

p. 32.1. Arendada ettevõtlustingimusi – Liiva keskuse ettevõtlusala väljaarendamine - valmib Liiva keskuse ettevõtlusala ehitusprojekt, alustatakse ettevõtlusele vajaliku taristu väljaehitamisega.

Eesmärk 36: Muhu on tuntud kui kohalikule kultuuri ja looduspärandile toetuv vääristurismi sihtkoht:

-p. 36.2. Uute ja olemasolevate turismitoodete arendamine – matkaradade rajamine, kirjeldamine, märgistamine – osalemine MTÜ Lääne-Eesti Turism projektis "*Hiking Route Along the Baltic Sea Coastline in Latvia – Estonia*".

Eesmärk 39: Otsitakse võimalusi pakiautomaadi süsteemi rajamiseks.

Eesmärk 45: Arendatakse kohalikku taristut aastaringseks elutegevuseks ning ennetatakse ilmastikust tingitud kriisiolukordasid külates:

-p. 45.3. Mobiilse elektrigeneraatori soetamine avariisolukordadeks.

Eesmärk 48: Parandatakse kohaliku meditsiiniteenuse võimekust:

-p. 48.2. Abi perearstikeskuse tehnika soetamisel.

Eesmärk 49: Laiendatakse sotsiaalhoolekandeteenuste valikut ning tehakse koostööd erasektoriga:

-p. 49.5. Toimetulekuraskustega perede ja puuetega elanike tugiteenuste käivitamine – tugiisikute ning isiklike abistajate leidmine ja koolitamine.

Eesmärk 55: Rakendatakse mitmekülgseid haridusprogramme:

-p. 55.4. Koolituste korraldamine erinevatele sihtgruppidele Muhu õppeasutustes ja Muhu Noortekeskuses – keelekursuste ja loengute korraldamine.

Eesmärk 63: Muhu Põhikooli ja lasteaia õpikeskkond viiakse vastavusse õppekavaga:

-p. 63.1. Õpikeskkonna kaasajastamine erinevate ehitustegevuste ja vahendite läbi – uuendatakse infotehnoloogilist taristut.

Eesmärk 64: Huvitegevuse korraldamisel rakendatakse paindlikku ajakava:

-p. 64.2. Huvialade valiku laiendamine ja uuenduslike metoodikate kasutuselevõtt – tegevused vastavalt Muhu valla huvihariduse ja huvitegevuse kavale 2017 – 2018.

Eesmärk 67: Jätkatakse remonditöödega õppeasutustes:

-p. 67.2. Kooli ja pastoraadihoone vahelise tuletõkkeseina rajamine-

-p. 67.8. Vajadusel lasteaia lisarühma avamine – lisaruumi remontimine ja sisustamine.

Eesmärk 79: Koosviibimisteks avalikus ruumis arendatakse tingimusi koostöös valla ja ümbruskonna organisatsioonidega:

-p. 79.3. Virgestus- ja spordiala rajamine – Hariduse kinnistu detailplaneeringu koostamine.

Eesmärk 80: Kesselaiule luuakse aastaringsed elamistingimused:

-p. 80.6. Kesselaiu elektrivarustuse parendamine – Kesselaiu elektrivarustuse projekti II etapi elluviimine.